

EIR 2019:

Avainfaktoja ympäristölainsäädännön käyttöönotosta Euroopassa

---

EIR-KATSAUKSEN MÄÄRITTELY, TAVOITTEET JA HYÖDYT

- Ympäristölainsäädäntökatsauksen (EIR) tarkoituksena on tehostaa EU:n ympäristöpolitiikan ja -lainsäädännön toimeenpanoa ja käyttöönottoa tunnistamalla sitä vaikeuttavia tekijöitä ja käsittelemällä järjestelmällisiä esteitä ympäristöpolitiikan integraatiolle eri sektoreilla. Katsauksessa kartoitetaan jokaisen jäsenmaan merkittävimmät haasteet sekä niiden hyvät käytännöt tällä saralla.
- Kun yhdessä sovittuja sääntöjä ei oteta asianmukaisesti käyttöön, Euroopan komissio voi ryhtyä oikeustoimiin, eikä muuta keinoa usein olekaan. Komissio kehitti ympäristölainsäädäntökatsauksen parantaakseen ja nopeuttaakseen ympäristölainsäädännön käyttöönottoa (kun lait on hyväksytyt, niiden rikkojia voidaan saattaa vastuuseen) ja auttaakseen jäsenvaltioita löytämään niille sopivia räätälöityjä ratkaisuja mahdollisimman nopeasti.
- EU:n ympäristöpolitiikan ja -lainsäädännön käyttöönotto on elintärkeää terveen ympäristön kannalta, ja se saattaa myös luoda uusia talouskasvun ja vihreän kasvun väyliä.
- Tuoreessa tutkimuksessa arvioidaan, että aukot ympäristölainsäädännön käyttöönotossa maksavat vuosittain noin 55 miljardia euroa.
- Euroopan komissio sitoutuu tukemaan jäsenmaita niiden pyrkimyksissä ottaa lainsäädäntöä käyttöön. Komissio tarjoaa jäsenmaille toimintaa tukevan vertaistyyökälun ja edistää kaksisuuntaista keskustelua. Näiden menetelmien toimiminen vaatii aktiivista osallistumista niin alueellisista ja paikallisilta viranomaisilta kuin muiltakin sidosryhmiltä.

EIR – KIERTOTALOUS

- Euroopan komissio otti vuonna 2015 käyttöön kunnianhimoisen kiertotalouden toimintasuunnitelman, johon sisältyy keinoja, jotka auttavat Eurooppaa siirtymään kohti kiertotaloutta, lisäävät alueen globaalia kilpailukykyä, edistävät kestävästä taloudellista kasvua ja luovat uusia työpaikkoja.
- EU:n kiertotalouden toimintasuunnitelmassa linjataan konkreettisia ja kunnianhimoisia toimia, jotka kattavat tuotteen koko kierron: tuotannosta ja kulutuksesta jätehuoltoon ja uusioraaka-ainemarkkinoihin. Suunnitelmassa on myös uusittu jätteitä koskeva lakiehdotus. Toimintasuunnitelman liitteessä määritellään toimien aikataulu. Toimilla pyritään "sulkemaan ympyrää" tuotteiden elinkaarten

**TAKE THE
INITIATIVE!**

**#EUGreenWeek
13–17 MAY 2019**

osalta paremman kierrätys- ja uudelleenkäyttöasteen avulla. Tarkoituksena on hyödyttää sekä ympäristöä että taloutta.

- Vaikka EU:n kiertotalouspolitiikkaa onkin vahvistettu, sen käyttöönottoa olisi vielä varaa parantaa usealla alueella, kuten esimerkiksi jätteiden osalta.
- Viisi EU:n jäsenvaltiota on jo saavuttanut vuodelle 2020 asetetun kierrätystavoitteen, jossa kuntien jätteestä tulisi kierrättää 50%. Useat muut maat ovat vaarassa jäädä tavoitteesta.
- Jätteiden vähentäminen on yhä tärkeä haaste: kunnallisen jätteen määrä on keskimäärin vain kasvanut EU:ssa vuodesta 2014 saakka.

EIR – ILMASTONMUUTOS

- EU:n ilmastolainsäädännöllä pyritään luomaan Eurooppaa, joka kestää paremmin ilmastomuutosta. Tämä tapahtuu kehittämällä toimintavalmiuksia ja lisäämällä kykyä vastata ilmastomuutoksen vaikutuksiin paikallisella, alueellisella, kansallisella ja EU:n tasolla.
- Yleisesti ottaen jäsenmaat ovat ottaneet ympäristölainsäädäntöä hyvin käyttöön, mutta EU:n ja sen jokaisen jäsenmaan tulee kiihdyttää toimiaan ilmastomuutoksesta aiheutuvien vahinkojen estämiseksi ja/tai minimoimiseksi.
- EU:n ilmastolainsäädännön täysimääräinen käyttöönotto vähentäisi EU:n päästöjä 45 prosentilla vuoteen 2030 mennessä (verrattuna vuoteen 1990).

EIR – LUONNONSUOJELU JA BIODIVERSITEETTI

- EU on jo saavuttanut YK:n biodiversiteettisopimuksessa asetetun tavoitteen, jossa 10% rannikko- ja merialueista tulee olla suojeltua aluetta vuoteen 2020 mennessä. Kuivalla maalla Natura 2000 -verkosto jatkaa laajentumista ja kattaa nyt 18% maa-alueista. Tästä edistyksestä huolimatta useimpien jäsenmaiden tulee kiihdyttää toimiaan, jotta Natura 2000 -verkosto saadaan valmiiksi ja sitä hoidetaan hyvin.
- Biodiversiteetti vähenee yhä EU:ssa, vaikkakin jonkinlaista edistystä on saavutettu paikallisella tasolla. Jäsenmaiden välillä on merkittäviä eroja käyttöönoton, toimeenpanon, rahoituksen ja politiikan integraation alueilla, mikä vaikeuttaa Euroopan ekosysteemien suojelua esimerkiksi maatalouden paineilta, kaupunkialueiden kasvamiselta tai haitallisten vieraslajien leviämiseltä.

**TAKE THE
INITIATIVE!**

**#EUGreenWeek
13–17 MAY 2019**

EIR – KANSALAISTEN TERVEYS JA ELÄMÄNLAATU

Ilmanlaatu/melusaaste

- Vaikkakin ilmanlaatu on parantunut Euroopassa viime vuosikymmeninä, useimpien jäsenvaltioiden tulee edistää puhtaampaa energiantuotantoa ja kiihdyttää päästövähennyksiään, etenkin liikenteen ja maatalouden päästöjen osalta.
- Jäsenvaltiot ja Euroopan komissio ovat järjestäneet ilmanlaatuun liittyviä keskustelukierroksia vuodesta 2017 saakka. Vuoden 2018 loppuun mennessä tällaisia "keskusteluja puhtaasta ilmasta" oli järjestetty kuusi, ja niillä vastattiin haasteisiin Tšekin tasavallassa, Unkarissa, Irlannissa, Luxemburgissa, Slovakiassa ja Espanjassa.

Teollisuuden päästöt

- Teollisuuspäästödirektiivillä pyritään varmistamaan ihmisten ja ympäristön terveys ja samalla tehostamaan innovaatio- ja kilpailukykyä. Monia uusia teknologioita on otettu käyttöön ja niillä on saatu huomattavia päästövähennyksiä, mutta haasteita on yhä: energiateollisuuden päästöt ovat pääasiallinen ilman ja/tai veden saasteiden lähde 11 jäsenmaassa, seitsemässä jäsenmaassa suurimmat saastemäärät tulevat siipikarjan ja sikojen kasvattamisesta ja kahdessa maassa suurimmat saastuttajat ovat maiden rauta- ja terästehtaat. Jätehuollon päästöt ovat yhä huolenaihe kolmessa jäsenmaassa.

Veden saasteet

- Vaikka monet jäsenmaat ovatkin ottaneet käyttöön hyviä käytäntöjä, EU:n vesilainsäädännön tavoitteiden täyteen saavuttamiseen on vielä pitkä matka esimerkiksi kaupunkien jätevesien, tulvien ja jokialueiden hallinnan osalta. Lisääntyneet sijoitukset, joita tehdään myös EU:n varoilla, tulevat olemaan avainasemassa tavoitteiden saavuttamisessa.

Kemikaalit

- Kemikaalien ympäristöystävällinen ja turvallinen käyttö on EU:n kemikaalilainsäädännön keskiössä. Jäsenmaat vahvistavat yhteistyötään lainsäädännön toimeenpanossa.

VIHREÄ VEROTUS, VIHREÄT JULKISET HANKINNAT JA YMPÄRISTÖYSTÄVÄLLINEN RAHOITUS

- Taloudelliset kannustimet ja instrumentit, kuten asteittainen luopuminen ympäristölle haitallisista tuista, tarjoavat tehokkaita tapoja ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi.
- Useissa jäsenmaissa ympäristörahoituksen suurin haaste on yhä varmistaa, että se pysyy riittävällä tasolla. Joissain maissa ongelmaksi taas nousee EU:n varojen

**TAKE THE
INITIATIVE!**

**#EUGreenWeek
13–17 MAY 2019**

tehoton käyttö, mikä joissain tapauksissa johtuu hallitusten riittämättömästä toimintakyvystä.

- Ympäristötavoitteiden saavuttaminen vaatii usein kohdennettua rahoitusta – Euroopan rakenne- ja investointirahastojen (ERI) suurin rahoituskohde vuosina 2014–2020 on 12 jäsenmaassa ympäristönsuojelu ja resurssien tehokas käyttö.

HALLINNON JA YMPÄRISTÖNSUOJELUN INTEGRAATIO

- Useissa jäsenmaissa ympäristöviranomaisilla ei ole tarpeeksi henkilökuntaa ja muita resursseja, mikä vaikuttaa heidän kykyynsä ottaa käyttöön ja valvoa ympäristölainsäädäntöä.
- Jäsenmaat voivat yhä parantaa ympäristöhallintoaan. Tähän kuuluu läpinäkyvyyden lisääminen, tietojen saataville asettaminen ja sen varmistaminen, että kansalaisjärjestöt voivat käyttää oikeustoimia ympäristöasioissa. Siihen kuuluu myös resurssien ja kapasiteetin lisääminen hallinnon eri tasoilla, jotta ne voivat tehokkaasti ottaa lakeja käyttöön ja valvoa niitä.
- Parempaan ympäristöintegraatioon päästään, kun ympäristöhuolet otetaan huomioon muidenkin lakiasioiden valmistelussa ja toteutuksessa esimerkiksi energian, liikenteen ja maatalouden saroilla.
- TAIEX-EIR PEER 2 PEER on vertaisoppimisen työkalu. Sen avulla voidaan kehittää ympäristöviranomaisten kykyä ottaa käyttöön ympäristölainsäädäntöä.
- TAIEX-EIR PEER 2 PEER -asiantuntijavaihdot voivat auttaa kaikkiin EIR-jäsenmaaraaporteissa tunnistettuihin haasteisiin esimerkiksi seuraavilla alueilla: kiertotalous ja jätehuolto, luonnonsuojelu, biodiversiteetti, vihreä infrastruktuuri ja maaperän suojelu, ilmanlaadun parantaminen, vedenlaatu ja -hallinta ja kestävä urbaani kehitys. Työkalun avulla voidaan puuttua myös käyttöönottoaukkojen juurisyyhin, kuten hallinnon toimintakykyyn, taitojen puutteeseen, koordinaatiomekanismeihin, oikeussuojan saatavuuteen, ympäristövastuuseen ja lainmukaisuuden varmistamiseen. Työkalun avulla voidaan myös jakaa ympäristötietoa ja raportteja, tai käsitellä muitakin ympäristöhallinnon näkökulmia.
- TAIEX-EIR PEER 2 PEER -työkalu lanseerattiin onnistuneesti vuonna 2018. Jokainen jäsenmaa oli mukana ainakin yhdessä tapahtumassa, ja yli 50% tapahtumista oli monikansallisia työpajoja. Vuoden 2018 aikana toteutettiin 19 hanketta. Tähän mennessä useimmat P2P-hankkeet ovat koskeneet kiertotaloutta, jätteitä ja ilmanlaatua.

**TAKE THE
INITIATIVE!**

**#EUGreenWeek
13–17 MAY 2019**